

Jakie są główne zagrożenia?

- Zaburzenie optymalnych warunków hydrologicznych na obszarach łęgowych.
- Pogarszanie się stanu odpowiednich siedlisk w wyniku rozrastania się trzciny i zakrzaceń, jako rezultat porzucenia tradycyjnych metod gospodarowania oraz zmian hydrologicznych.
- Niska świadomość potrzeby ochrony wodniczki wśród użytkowników gruntów.
- Niedostępność gruntów dla działań ochronnych.
- Brak jasno sprecyzowanych przepisów dotyczących metod i finansowania zarządzania na obszarach występowania wodniczki, w dłuższym okresie czasu.

W jaki sposób projekt odnosi się do zagrożeń?

- Opracowujemy celowe plany zarządzania dla wszystkich lokalizacji projektu oraz uzgadniamy je z użytkownikami gruntów (plany obejmują 42 000 ha).
- Wdrażamy aktywne zarządzanie siedliskami na obszarze blisko 3000 ha, w celu ograniczenia zarastania przez trzciny i krzewy (późne koszenie, ekstensywny wypas, usuwanie zakrzaceń).
- Budujemy, przystosowujemy lub planujemy urządzenia, które będą kształtowały warunki hydrologiczne na tych obszarach, w celu zapewnienia optymalnego poziomu wód przez cały rok.
- Zakupujemy grunty tam gdzie to konieczne, aby wdrażać działania ochronne.
- Wypróbujemy nowe sposoby zarządzania lokalizacjami w sposób efektywny kosztowo w długim okresie, poprzez testowanie tanich technik użytkowania i energetycznego wykorzystania biomasy pochodzącej z naszych terenów oraz poprzez opracowanie specjalnych pakietów rolnośrodowiskowych, które wspierają odpowiednie praktyki zarządzania siedliskami wodniczki.
- Uważnie monitorujemy ptaki i ich siedlisko, aby mierzyć efekty naszych działań ochronnych i dostosowywać plany jeśli to konieczne.

Aby dowiedzieć się więcej o projekcie, odwiedź:

www.wodniczka.pl lub www.seggenrohrsaenger.eu

Biuro projektu: -----

OTOP-BirdLife Polska

ul. Odrowąża 24

05-270 Marki k. Warszawy

Polska

tel: +48-22 761 82 05

fax: +48-22 761 90 51

www.otop.org.pl

Projekt LIFE-Wodniczka jest realizowany przez: -----

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
(OTOP- BirdLife Polska)

We współpracy z:

The Royal Society
for the Protection of Birds
(RSPB, partner BirdLife
w Wielkiej Brytanii)

Förderverein Naturschutz
im Peenetal e.V.

Zachodniopomorskie
Towarzystwo Przyrodnicze
(ZTP)

Polskie Towarzystwo
Ochrony Ptaków (PTOP)

Woliński Park
Narodowy (WPN)

Biebrzański Park
Narodowy (BPN)

Wspierany finansowo przez:

Fundusz Unii Europejskiej
LIFE - Nature

NATURA 2000

The Royal Society
for the Protection of Birds
(RSPB, partner BirdLife
w Wielkiej Brytanii)

Swarovski Optik

CEMEX Polska

Ochrona wodniczki

w Polsce i w Niemczech

Projekt UE LIFE Nature

zdjęcie: Alexander Kozulin

Co czyni wodniczkę tak szczególną?

Wodniczka (*Acrocephalus paludicola*) jest najrzadszym spośród europejskich wędrownych ptaków śpiewających i jedynym zagrożonym globalnie gatunkiem w tej grupie ptaków na terenie kontynentalnej Europy. Światowa populacja wynosi 17 000 śpiewających samców. Wodniczka gniazduje wyłącznie na około 50 obszarach w siedmiu krajach, które łącznie zajmują nie więcej niż 1 000 km² (~30x30 km). Liczebność tego gatunku w ciągu ostatniego stulecia spadła o około 95%. Większość utrzymującej się populacji tego gatunku koncentruje się na Białorusi (60%), w Polsce i na Ukrainie (po około 18%), co powoduje, że na tych krajach spoczywa największa odpowiedzialność za zachowanie tego gatunku dla przyszłych pokoleń.

Gdzie występuje i dlaczego jest zagrożona?

Wodniczka jest specjalistą siedliskowym. Przez tysiące lat przystosowała się do gniazdowania na mezotroficznych torfowiskach niskich, specyficznym rodzaju torfowisk, zasilanych wodą gruntową, porastanych przez turzyce oraz w siedliskach podmokłych o podobnej strukturze, dla których jest gatunkiem sztandarowym. Ten typ okresowo zalewanych łąk zajmował niegdyś duże obszary w pasie ciągnącym się od Holandii przez środkową Europę do zachodniej Syberii, ale w ciągu ostatnich stu lat niemal wszystkie z tych łąk zostały osuszone i przekształcone w grunty uprawne. Tylko niewielka liczba odpowiednio dużych torfowisk niskich mogła zostać ocalona przed zniszczeniem. Gatunek ten znalazł ponadto azyl na mniejszych, nieznacznie osuszonych obszarach, gdzie jakość siedliska zależy w dużym stopniu od działalności ludzkiej. Zmiany wpływające na tradycyjne sposoby użytkowania ziemi oraz pierwotne warunki hydrologiczne są obecnie największym zagrożeniem. Po utracie większości z pierwotnie zajmowanych siedlisk, wodniczka stała się dziś gatunkiem zależnym od działań ochronnych. Ochrona wodniczki oznacza ochronę całości siedlisk wraz z ich unikalną florą i fauną.

Wodniczka w Polsce i w Niemczech

Większość polskich wodniczek występuje na wschodzie kraju, na słynnych Bagnach Biebrzańskich (około 2700 samców). Mają one styczność z resztą rdzennej populacji tego gatunku na Białorusi i Ukrainie. Na zachodzie występuje osobna i silnie zagrożona populacja, którą Polska dzieli z Niemcami - tzw. "populacja pomorska", licząca obecnie (2006) tylko 80-90 śpiewających samców. Różni się ona pod względem genetycznym i ekologii od wszystkich innych populacji i jest przypuszczalnie pozostałością dawnej, znacznie większej zachodniej populacji z centrum występowania w północnych Niemczech.

Międzynarodowy traktat na rzecz "małego brązowego ptaszka"

W roku 2003 podpisane zostało "Memorandum w sprawie ochrony wodniczki", ratyfikowane przez 12 krajów z obszaru występowania tego gatunku, jako porozumienie w ramach Konwencji Bońskiej o ochronie gatunków wędrownych - pierwszy i jedyny traktat międzynarodowy dla "małego brązowego ptaszka". Nasz projekt ma pomóc w wypełnianiu zobowiązań Polski i Niemiec, wynikających z tego traktatu.

zdjęcie: Alexander Kozulin

Wodniczka (*Acrocephalus paludicola*) - różni się od podobnych gatunków z rodziny pakrzewkowatych wyraźnymi paskami na głowie i grzbiecie.

zdjęcie: Lars Tachmann

Wodniczka żyje na otwartych torfowiskach niskich, takich jak to w Biebrzańskim Parku Narodowym.

Projekt LIFE

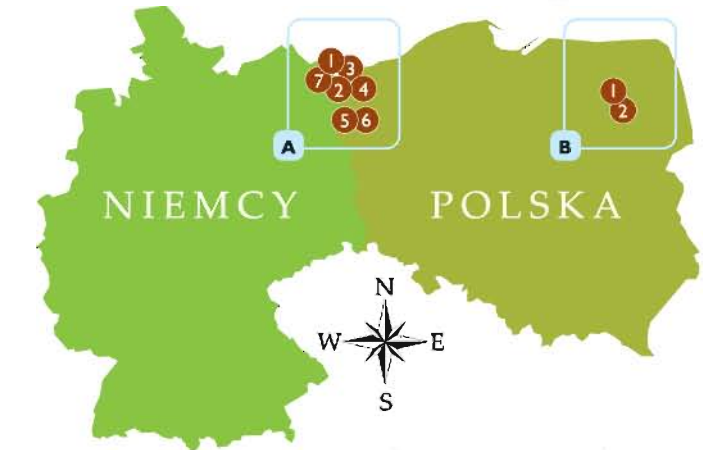
OTOP zainicjował partnerstwo pięciu organizacji pozarządowych i dwóch Parków Narodowych z trzech krajów, dla realizacji pięcioletniego projektu (do 2010), wychodząc naprzeciw potrzebom ochronnym wodniczki w jej kluczowych ostojach. Przeważająca część środków finansowych pochodzi z funduszu UE LIFE Nature.

Celem projektu jest:

- zapobiegnięcie wyginięciu szczątkowej populacji pomorskiej
- ulepszenie i zwiększenie obszaru odpowiednich siedlisk w najważniejszej ostoi tego gatunku w UE - Dolinie Biebrzy

W ten sposób projekt obejmuje swym zasięgiem około 75% wszystkich wodniczek, gniazdujących na terenie Unii Europejskiej.

Miejsca lokalizacji projektu LIFE:

A. Lokalizacje projektu na Pomorzu:

1. Karsiborska Kępa
2. Zajączce Łęgi
3. Woliński Park Narodowy
4. Bagna Rozwarowskie
5. Krajnik
6. Jezioro Miedwie
7. Dolina Dolnej Piany / Niemcy

B. Lokalizacje projektu w Dolinie Biebrzy:

1. Biebrzański Park Narodowy
2. Otulina Biebrzańskiego Parku Narodowego